

Štowerski ŽELEZAR

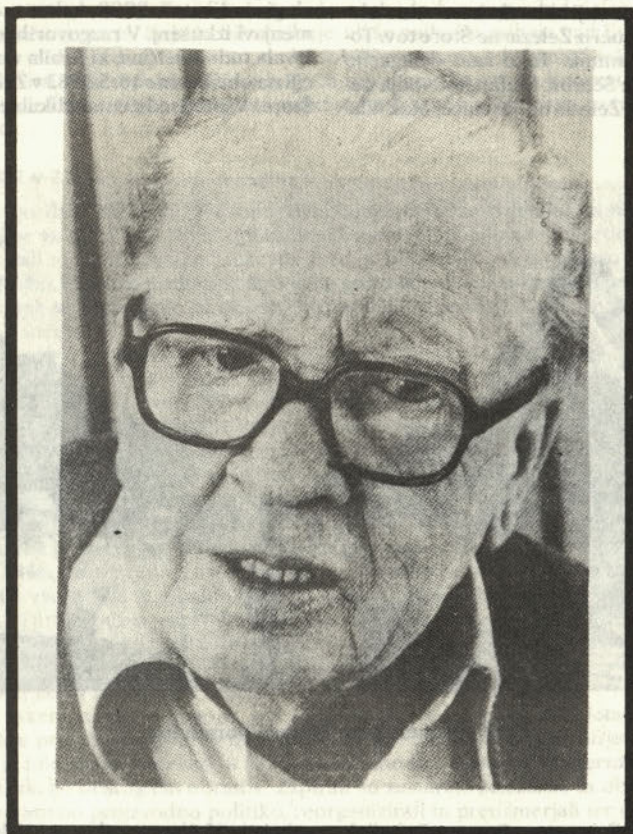
Leto XXIII

1983

AVGUST

Št. 16

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTOWER

UMRL JE MIHA MARINKO

V petek 19. avgusta tega leta je omahnil v smrt eden naših najvidnejših revolucionarjev iz vodilnega odreda našega delavskega razreda – MIHA MARINKO, ki bi 8. septembra letos dopolnil 83. let. Kot proletarski otrok se je že s trinajstimi leti zaposlil v steklarni, s petnajstimi pa v trboveljskem rudniku. Tako se je že zgodaj oblikovala njegova delavska in revolucionarna zavest. Leta 1920 je postal član SKOJ in se udeleževal v kulturno-prosvetnih društvih, sodeloval je v stavkah in drugih delavskih nastopih. Zaradi sodelovanja v akciji proti Orjuni je bil mesec dni zaprt, izgubil je delo in zato odšel v Francijo. Delal je v rudnikih in v jugoslovanski sekciji KP Francije, bil dopisnik »Glasu jugoslovanskih izseljencev« ter postal predstavnik emigrantov v sindikatu rudarjev. Leta 1931 je odšel v Berlin, od tam pa v Moskvo, kjer je obiskoval višjo partijsko šolo. Leta 1933 se je vrnil v domovino in s svojimi že bogatimi izkušnjami veliko prispeval v času, ko so mladi komunisti zastavili vse sile za obnovo Partije na Slovenskem. Bil je inštruktor v CK KPJ in v PK za Slovenijo, nato sekretar PK. Leta 1934 ga je policija v Ljubljani aretirala in po dveh mesecih preiskave konfinirala v Trbovljah. Tam je delal pri gradnji ceste in vodil okrožni komite. Kot podpisnik proglaša za ustanovitev Neodvisne delavske stranke je bil leta 1935 zopet aretiran, izpuščen in ponovno aretiran, odpeljan v Zagreb, mučen in po 9 mesecih zapora na procesu v Beogradu zaradi pomanjkanja dokazov oktobra 1936 oproščen. Na ustanovnem kongresu KPS 17. in 18. aprila 1937 na Čebinovem nad Trbovljami je bil izbran v CK KP Slovenije. Nato je ilegalno vodil skupino rudarjev v pomoč španskim protifašistom, a ga je partijsko vodstvo iz Pariza poslalo nazaj v Slovenijo. Po vrnitvi je bil zopet aretiran in konfiniran v Braslovčah. Spodbil je zakonitost odločbe o konfinaciji in se po 2 mesecih vrnil v Trbovlje. Kljub policijskim šikanam in kaznim je legalno vztrajal v Trbovljah do konca leta 1939, ko je organiziral in vodil devetdnevno stavko. Nato se je umaknil v ilegalno, delal v Zvezi slovenskega delovnega ljudstva, bil nato inštruktor pri CK KPJ Hrvaške, zaprt dva meseca in izročen ljubljanski policiji, ki ga je konfinirala v Brusnicah pri Novem mestu. Odšel je v Zagreb in kot inštruktor CK KPJ v Bosno. Poslan v Ljubljano, kjer je urejal »Ljudsko pravico«. Aprila 1941 ga najdemo med prostovoljci, nato med vodilnimi organizatorji NOB. Postal je politikomisar Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet; kot tak je v težavnih pogojih mesec dni organiziral NOB na Štajerskem. Septembra je odšel na posveto-

vanje Vrhovnega štaba v Stolice, zatem vodil akcijo na Bučko; 8. decembra 1941 aretiran in obsojen na 30 let. V ječi Castel Franco v Italiji je vodil organizacijo KP in OF, konec 1943 pobegnil in prišel na osvobojeno ozemlje. Politično je delal na Primorskem in v Trstu; konec 1944 poslan v Makedonijo, nato delal v CK KPJ. 15. junija 1946 je postal predsednik narodne vlade Slovenije, sekretar CK KPS in IOOF. Potem je svoje politično delo nadaljeval kot predsednik Ljudske skupščine LRS, član Izvršnega komiteja CK ZKJ, sekretar CK ZKS, predsednik GO SZDL in bil potem član Sveta Federacije. Za svoje neutrudljivo revolucionarno in organizatorsko delo je prejel številna odlikovanja, med najvišjimi red narodnega heroja in junaka socialističnega dela.

Vse svoje življenje je bil spoštovan kot preprost, odkrit in izredno delaven revolucionar, ki je z vsjo odgovornostjo opravljal tudi najzahtevnejše funkcije in bil med najodločnejšimi zagovorniki socialističnega samoupravljanja. Zelo rad je prihajal med delovne ljudi, zlasti v rudarske revirje Zasavja pa tudi v tovarne in podjetja, kjer je s preprosto a odločno besedo zagovarjal vse napore za vztrajna prizadevanja na poti v naš samoupravni socializem, v naš boljši jutrišnji dan. Izguba tega vzglednega revolucionarja je zato tem bolj boleča.

R. U.

POSLOVNI REZULTATI V PRVEM POLLETJU 1983

Ob ocenjevanju in analizi rezultatov poslovanja, ugotovljenih za prvo polletje letošnjega leta, se zopet srečujemo s problemom, da dosežene rezultate in ostale elemente gospodarjenja lahko primerjamo le s podatki o poslovanju v polletju preteklega leta, ne pa tudi z načrtovanimi.

Realno primerjavo onemogoča prisotnost visoke stopnje inflacije, ki je v cellem letu 1982 dosegla okrog 30 %, v letošnjih šestih mesecih pa že kar 40 % in tudi zelo hitro naraščanje tečaja tujih valut. Pogoji gospodarjenja so težki in to na področju oskrbe s surovinami in repromateriali, posebno še iz uvoza, problemi pri izvozu, zlasti na zahodno tržišče, slabšanja likvidnosti, itd.

Osnovni pogoj za dobre rezultate gospodarjenja je doseganje fizične proizvodnje, ki je v šestih mesecih leta 1983 večja za 1,9 % (brez TOZD tovarna traktorjev), v TOZD tovarna traktorjev pa celo za 58,3 % večja kot v istem obdobju preteklega leta.

Zbir finančnih pokazateljev o poslovanju v prvem polletju 1983 in primerjava s prvim polletjem preteklega leta za DO:

ELEMENTI POSLOVANJA	DOSEŽENO V I. poll. 82	DOSEŽENO V I. poll. 83	IND 83 : 82
1. CELOTNI PRIHODEK	5.023.932	7.337.023	146
od tega: izvoz	478.460	852.529	178
2. PORABLJENA SREDSTVA	4.131.477	5.991.021	145
od tega: amortizacija	195.858	304.056	155
vložek	2.340.891	3.600.063	154
3. SKUPNI DOHODEK	892.455	1.346.002	151
4. OBVEZNOSTI IZ SKUPNEGA DOHODKA	15.093	80.025	530
5. DOHODEK	877.362	1.265.977	144
6. OBVEZNOSTI IZ DOHODKA	433.223	607.953	140
7. ČISTI DOHODEK	444.139	658.024	148
8. ZAČASNA RAZPOREDITEV ČISTEGA DOHODKA:			
– OSEBNI DOHODKI	388.168	526.264	135,5
– SKLAD SKUPNE PORABE	28.003	49.903	178
– REZERVNI SKLAD	17.079	21.748	127
– POSLOVNI SKLAD (BTO)	40.149	120.310	300
– IZGUBA	29.260	60.201	206

(Nadaljevanje na 2. strani)

POSLOVNI REZULTATI V PRVEM POLLETJU 1983

(Nadaljevanje s 1. strani)

Celotni prihodek: Ugotovljamo po predpisih o plačani in zavarovani realizaciji in drugih prihodkih. V primerjavi s prvim polletjem 1982 smo dosegli celotni prihodek letos večji za 46 %. Skupna eksterna realizacija se je letos povečala za skoraj 51 %, realizacija med TOZD v DO pa za 38 % v primerjavi s prvim polletjem preteklega leta. Glede na dejstvo, da je količinska prodaja v letošnjem polletju (brez Tovarne traktorjev) celo nižja od lanskoletne v istem obdobju za okoli 3 %, ugotovljamo, da smo večjo realizacijo dosegli pretežno zaradi povišanih prodajnih cen proizvodov.

Iz podatkov o realizaciji zunanjetrgovinske bilance za prvo polletje t. l. je razvidno, da je Železarna Štore med vsemi tremi železarnami dosegla največji izvoz na konvertibilno tržišče, ki znaša 9.805.000 \$, v Železarni Ravne 8.676.000 \$ ter v Železarni Jesenice 8.564.000 \$. Seveda smo morali tudi dosti uvažati, zlasti surovine in repromaterial in tako je kritje uvoza z izvozom na konvertibilnem področju 98 %. V primerjavi z lanskim polletnim obdobjem smo izvoz na konvertibilno področje zmanjšali za 11 %, na klirinško področje pa povečali za 83 % (brez TOZD tovarna traktorjev).

Porabljena sredstva: pomenijo stroške v zvezi z doseženim celotnim prihodkom in so se v primerjavi s prvim polletjem leta 1982 povečala za 45 %. Približno 60 % od vseh porabljenih sredstev predstavlja vložek. Obračunana amortizacija osnovnih sredstev znaša 304.056 tisoč din, kar predstavlja 55 % povečanje v primerjavi z obračunano amortizacijo v istem obdobju preteklega leta. Povečanje amortizacije se nanaša zlasti na povečano osnovo zaradi revalorizacije OS 31. 12. 1982. Revalorizacijski koeficienti so se v letih 1981 in 1982 že približali stopnji inflacije, negativno pri tem pa je še vedno, da se revalorizacija OS izvaja s 15-mesečno zakasnitvijo.

Skupni dohodek: manjše povečanje porabljenih sredstev v primerjavi s povečanjem celotnega prihodka vpliva na večji porast skupnega dohodka, ki znaša 51 %. Iz skupnega dohodka smo krili obveznosti za nadomestila za gospodarjenje z združenimi sredstvi v višini 26.409.899 din in del vračila združenih sredstev v višini 53.615.360,00 din, tako da znaša doseženi dohodek v prvem polletju tekočega leta 1.265.977.000 din.

Dohodek: predstavlja novo ustvarjeno vrednost in rezultat živega dela delavcev ter gospodarjenja z družbenimi sredstvi kot minulim delom. V letošnjem polletju je v primerjavi s polletjem leta 1982 porasel za 44 %, obveznosti iz dohodka pa za 40 %. Med obveznostmi iz dohodka so se bistveno povečale obresti, in sicer za 37 %, ter prispevki in davki za 57 %. **Povečanje prispevkov SIS ter davkov pomeni, da splošna in skupna poraba še vedno naraščata, in to celo hitreje kot inflacija in hitreje kot dohodek.** V letošnjem letu moramo obračunavati dva nova prispevka, in sicer prispevek za usposabljanje zemljišč za družbeno organiziranje kmetijske proizvodnje ter prispevek za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva.

Čisti dohodek: se je povečal v primerjavi s prvim polletjem preteklega leta za 48 % in znaša 658.023 tisoč din. Med letom se ob periodičnih obračunih čisti dohodek razporedi le začasno, dokončno pa ob zaključnem računu za celo leto. Za osebne dohodke smo namenili 526 milijonov dinarjev, za sklade v bto znesku 192 milijonov dinarjev, izguba pa znaša 60 milijonov dinarjev. Prvo polletje sta z izgubo zaključili dve TOZD, in sicer TOZD livarna strojne litine ter TOZD tovarna traktorjev. V TOZD livarna strojne litine znaša izguba 33 milijonov dinarjev, od te izgube se 10 milijonov dinarjev nanaša na neplačano realizacijo. Imenovana je že posebna komisija, ki bo izdelala analizo poslovanja v prvem polletju ter predlagala potrebne ukrepe, da bi TOZD livarna strojne litine ob zaključnem računu ne izkazala več uradne izgube. Izguba v TOZD tovarna traktorjev znaša 27 milijonov dinarjev. Aktivnosti tako sanacijskega odbora kot ostalih odgovornih delavcev se odvijajo na področju uresničevanja sanacijskega programa, na izdelavi sanacijsko razvojnega projekta in na še drugih področjih, vse s ciljem, da bi TOZD tovarna traktorjev poslovala brez izgube.

Likvidnost: v preteklih mesecih (maj, junij) smo se srečevali že z likvidnostnimi problemi, ki jih imamo še v tekočih mesecih ter jih tudi v naslednjih mesecih še pričakujemo. V mesecu maju je bila bistveno nižja že fakturirana realizacija, ki se je v juniju sicer povečala, toda povečale so se tudi obveznosti, in to dolgoročne ter kratkoročne. Povečale so se tudi zaloge surovin in repromateriala, delno na račun povečanja cen, delno pa tudi na račun povečanja količin. Prav tako so se povečale zaloge polproizvodov in gotovih proizvodov. Tudi neplačana realizacija se je po stanju na dan 30. 6. 83 povečala.

Zaključek: Splošna ocena o rezultatih gospodarjenja v prvem polletju letošnjega leta je pozitivna, saj smo kljub mnogim problemom in težkim pogojem dosegli solidne rezultate. Pogoji se še nadalje zaostrojujejo, dnevno se srečujemo z različnimi spremembami zakonov ter predpisov, ki nam prinašajo nove in dodatne zadolžitve, ter odgovornosti. Da bomo lahko tudi v prihodnjih obračunskih obdobjih ugotovljali dobre rezultate poslovanja, je treba še najprej dosegati kvalitativno in kvantitativno proizvodnjo, povečati konvertibilni izvoz, skrbeti za racionalno koriščenje vseh oblik sredstev. Na področju likvidnosti moramo pripraviti potrebne ukrepe, da ne bi povečali stopnje zadolženosti in zmanjševali finančne samostojnosti DO. Stopnja zadolženosti DO bo v naslednjih mesecih še bolj pomembna, ker kredite sicer težko sploh dobimo, čeprav so obrestne mere že sorazmerno visoke, predvideno pa je še bistveno povečanje le-teh.

Franja Košec, dipl. oec.

Obisk v Rdečem oktobru

(piše: Tomažin Dominik)

Že deseto leto teče skupno sodelovanje in menjava obiskov sindikalnih delavcev iz SOZD SŽ in zavoda Rdečega oktobra iz Volgograda. Zadnja delegacija, ki jo je vodil tov. Jurij Zirjapov, upravnik elektrojeklarne iz Rdečega oktobra, je bila pri nas na obisku oktobra lani. Tu so preživeli 21 dni s tem, da so bili 14 dni na Jesenicah, 3 dni v Ravnah in zadnje dni pred odhodom pri nas, v železarni Štore. Koordinacijski odbor sindikata SOZD SŽ je sklenil, da se v letošnjem obisku naše delegacije v SSSR udeleži po en član iz vsake železarne, en član iz Metalurškega inštituta in en član iz Verige Lesce. IO konference OO ZS ŽS je na seji sklenil, da se v to delegacijo vključi iz Železarne Štore tov. Tomažin Dominik. Tako smo delegacijo sestavljali: Ščerbič Stefan kot vodja delegacije iz Železarne Jesenice, Mak Vla-

minuti s postaj. Urejanje prometa je vodenjeno kompjutersko. Da je promet tako urejen, je razumljivo, saj v Moskvi živi 8 milijonov prebivalcev ter dnevno prihaja in odhaja okoli 2 milijona turistov in potnikov.

Zanimive so predvsem starejše postaje metroja, ki so kot dvorane bogate na zgodovinskem in kulturno-umetniškem področju. Vsaka od teh postaj predstavlja svoj odtonek v arhitekturi in opremljenosti, ali v mozaiku s slikami, lesenci, spomeniki, ali v marmorju. Na predsedstvu Sindikalnega komiteja za rudarstvo in metalurgijo v Moskvi smo se pogovarjali o organiziranosti, delu in vlogi sindikata v SSSR, kakor tudi o izmenjavi izkušenj. V razgovorih je sodelovala tudi tov. Nina, ki je bila v delegaciji na obisku dne 18. 5. 1983 v Železarni Štore. V predsedstvu sindikalnega ko-

Pred spomenikom Matere domovine

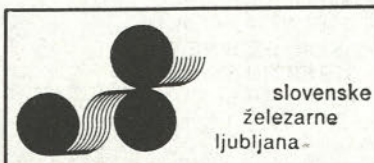
dimir iz Železarne Ravne, Debeljak Tine iz Metalurškega inštituta, Peček Stanko iz Verige Lesce in jaz, vsi člani koordinacijskega odbora sindikata SOZD SŽ. V SSSR smo odpotovali 26. junija iz beograjskega letališča v Moskvo, kjer sta nas pričakala tov. Vladimir BUŠMELEV, predsednik komisije za mednarodno sodelovanje iz Volgograda in tov. Vera, ki nam je kot prevajalka pomagala preskočiti jezično bariero.

Iz letališča so nas najprej popeljali s kombijem po moskovskih cestah mimo Kremlja do spomenika Jurija Gagarina, kjer je v bližini sindikalni hotel Sputnik, v katerem smo prenočili. Ta večer nas je Vladimir popeljal v metro, da smo si ogledali promet s podzemno železnico. V Moskvi so imeli metro že leta 1935. Med vojno je bil v njem stan CK, ki je imel tudi zasedanje v letu 1941. Sedaj se še vidijo 10 let stari vozovi, ki so lepo urejeni in še vedno vozijo. Za vstop v metro je potrebno vstaviti v avtomat pri vходу 5 kopejk (okoli 6 din) in se potem lahko popelješ v drugi del Moskve ali pa okoli Moskve s predsedanjem ali brez predsedanja, ne da bi bilo potrebno še dodatno plačati, seveda dokler ne izstopiš iz metroja na ulice Moskve. Promet v Moskvi poteka na površju v treh krogih z motornimi in ostalimi vozili. Pod zemljo pa poteka promet s podzemno železnico v enem krogu ter več prečnimi vozlišči, prav tako tudi v več nadstropjih. Potovanje z metrojem je hitro in brez posebno velike čakanja, saj vozijo vlaki vsake dve

minuti je 15 članov, od tega predsednik in trije sekretarji, vsi profesionalci. Predsedstvo se sestaja enkrat mesečno. Izhaja iz plenuma, v katerem je 101 član in ki se sestaja 2 do 3 krat letno. Nadalje imajo republiške, oblastne, tovarniške in pogonske (tozdovske) sindikalne komiteje. Funkcije sindikata so v glavnem skrb za proizvodnjo in razvoj, za realizacijo plana letnega in petletnega. Dajejo predloge v zvezi proizvodnje, v povezavi delitve osebnih dohodkov, skrbi za družbeni standard, za izobraževanje, za utrditev in krepitev discipline od dela, motiviranja delavcev k upravljanju kolektiva. Vršijo funkcije v zapolnitvi prostega časa delavcev, in to organizirano bodisi v športnih, kulturnih ali drugih vrsteh dejavnosti. Vršijo funkcijo varstva in zaščite pri delu, socialnega krštvstva in zdravljenja. Tako imajo v okviru zdravljenja sanatorije in profilatorije. Sanatoriji so v našem pomenu letovišča in zdravilišča, medtem ko je profilatorij zdravstvena oskrba in preventiva, ko je delavec redno zaposlen, po osmih urah dela pa ima v tem domu urejeno prehrano, prenočišče ter ostale zdravstvene usluge od masaž, kopeli, fizioterapije ipd. Vzdrževanje profikatorija se deli polovico na kolektiv, polovico na sindikat, s tem da plača delavec za tritedensko bivanje 12 rubljev (kompletna oskrba pa stane 120 rubljev).

(se nadaljuje)

Dopisujte
v Štorsi železar

Nekaj vesti o železarski industriji v ZDA v letu 1982 in novic o razvoju naprav in tehnologije v svetu

Uvod

Pretežni del tega, o čemer pišem, sem pobral iz članka o razvoju industrije železa in jekla v ZDA in Kanadi v letu 1982, ki je izšel v februarški številki strokovne revije »Iron and Steel Engineer« – 1983. Zdi se mi, da vas bo marsikaj zanimalo in pišem samo o tistem, kar ocenjujem, naj bi bilo zanimivo za širši krog sodelavcev v Slovenskih železarnah. Ko sem v svojih člankih že večkrat obravnaval proizvodne in druge poslovne rezultate v slovenski jeklarski industriji, predvsem pa uspehe pri izvozu, sem omenjal tudi težave, s katerimi se bori jeklarska industrija v svetu. Sedanja svetovna kriza v železarstvu je najprej prizadela ZDA in šele kako leto kasneje tudi dežele Evropske gospodarske skupnosti. Tokrat navajam povzetke o tem, kako Amerikanci pišejo o stanju v svojem železarstvu v svoji najbolj merodajni strokovni reviji. Treba je vedeti, da v zahodnih evropskih deželah ni dosti bolje. Vprašanje pa je, če je že bilo najhuje, ali še najhuje prihaja nad Evropo. Ta prispevek pišem tudi z namenom, da bi dobili predstavo, s kakšnimi težavami se srečujejo tisti naši sodelavci, ki se bore za povečanje izvoza na konvertibilno tržišče. Dežele konvertibilnega trga so pa pri sedanjih krizi v železarstvu ravno najbolj prizadete.

Leto 1982 v ZDA

Pravijo, da je bilo leto 1982 v ameriški železarski industriji tako, da bi bilo najbolje, da se ga ne bi bilo treba spominjati. Doseženih je bilo več rekordov, na nesrečo so bili to sami negativni rekordi. Pred in ob pričetku leta 1982 so se še nekateri tolažili, da bo to prelomno leto in da se bo obrnilo na bolje. Bilo pa je ravno obratno, vse se je zasukalo na slabše. Proizvodnja in prodaja sta se zmanjševali iz meseca v mesec.

Ze januarja je bila odprema iz železarn najnižja po 24. letih, da bi bila v februarju še nižja in menda najnižja, kar jih pomnijo. Skupaj z marčno prodajo je bila za prvo četrtletje odprema 26,7 % nižja kot v enakem obdobju leta 1981 in že takrat je bila slaba. Ko so prišli še drugo četrtletje, so znašale dobave 30 % manj kot v prvem polletju 1981. Leto so zaključili daleč slabše kot več desetletij nazaj.

Slabim možnostim prodaje je botroval še izreden pritisk za uvoz jeklarskih izdelkov, ki je dosegel po devetih mesecih 22,3 % porabe tržišča ZDA.

Takemu stanju na tržišču jeklarskih izdelkov je bila prilagojena tudi proizvodnja jekla. Ta je znašala v letu 1982 vsega 72,9 milijonov ton in je bila najnižja po letu 1946. Izkoriščenost razpoložljivih zmogljivosti naprav za proizvodnjo jekla je znašala vsega 47,3 %. Enako kot se je znižala prodaja iz meseca v mesec, se je znižala tudi proizvodnja jekla tako, da je bila na primer v mesecu avgustu 37 % nižja kot v istem mesecu leta 1981. Tako nizke mesečne proizvodnje niso zabeležili več kot 10 let nazaj. Razumljivo, da se je takšno stanje odražalo tudi na zaposlovanju ali, še bolj jasno rečeno, na brezposelnosti v železarski industriji.

Ob takem stanju in pogojih, kot so jih imeli v železarstvu ZDA leta 1982, res ni mogoče pričakovati pomembnih gibanj in sprememb v razvoju. Širjenje proizvodnje je bilo samo ponekod, a še to minimalno in vezano na modernizacijo ter rekonstrukcijo obstoječih obratov. Zapirali so zastarele železarne in obrate, menjali operativno proizvodno politiko, reorganizirali in preusmerjali ter odpuščali zaposlene.

Veliko je bilo ugibanj in napovedovanj, kaj se bo dogajalo v železarski industriji ZDA in na svetu. Kakšne so realne potrebne zmogljivosti? Veliko ugibanj, vendar z gotovim zaključkom, da bodo nastopile spremembe in da se bo moral vsakdo, kdor se bo hotel v tej tekmi obdržati, prilagoditi pogojem in spremembam, ki jih zahteva svetovno tržišče in napredek v tehnologiji.

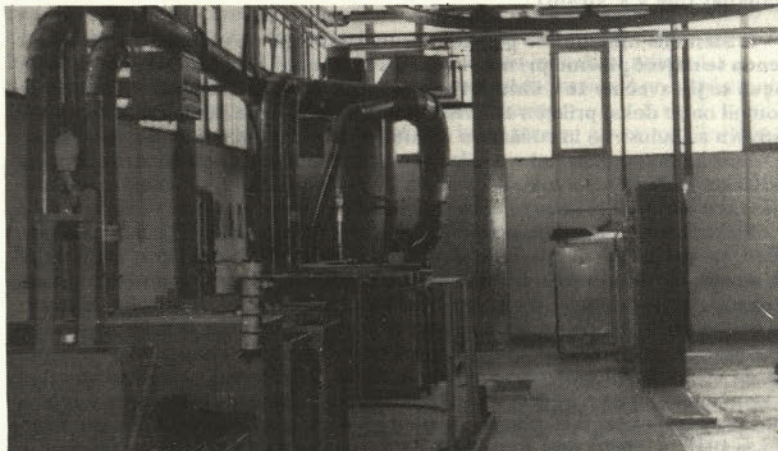
Na področju investicij so že sledili tem zahtevam in so bile te predvsem namenjene zniževanju porabe energije, izboljšanju kvalitete proizvodov in zniževanju stroškov proizvodnje. Posebno pozornost, ki je pa vezana tudi na velike stroške, so namenili povečanju humanizacije dela in zaščiti okolja.

Nekaj je jasno. Dežele v razvoju, tiste ki imajo za to naravne pogoje in tiste, ki imajo denar, grade svojo železarsko industrijo. Te dežele bodo v bodoče pokrivala še večji del potreb jeklarskih proizvodov, kot jih pokriva že sedaj, zase in sosedo. Ta mlada železarska industrija pa še nekaj časa ne bo obvladala najodobnejše tehnologije in večjega dela potreb porabe kvalitetnih, ali če hočete, plemenitih jekel. Samo kdor bo obvladal kvaliteto proizvodov in to s ceneno proizvodnjo, bo lahko konkurenčen na svetovnem trgu. Tega se v ameriški železarski industriji vse bolj zavedajo in prav bi bilo, da bi na to mislili tudi pri nas.

Razvoj

V enem letu se v železarski industriji le redko pojavi nekaj izjemno pomembnega in novega. Zaenkrat ni znano, da bi se kaj izrednega zgodilo v letu 1982 na področju tehnologije in gradnje proizvodnih naprav. Vemo le to, da je bilo to leto mogoče v sedanjih svetovni krizi najtežje leto in vendar tudi tako obdobje stremi za napredkom.

Proizvodnja koksja je za Slovenske železarne manj zanimiva in koksarne omenjam le zato, da lahko gibanja primerjate z dogajanjem v jugoslovanski črni metalurgiji. Najsodobnejše koksne baterije grade po svetu za zmogljivosti od 500.000 ton letno do največ 850.000 ton. Ves proizvodni proces je docela avtomatiziran in voden računalniško. Kar ni možno zajeti z enim sistemom, zajame pač dodatni sistem, ki je z osrednjim docela sinhroniziran. Odsesavanje prahu in plinov na vstopni strani polnjenja, med procesom in pri praznjenju je redno uveden sestavni del opreme in gradnje sodobnih koksnihih baterij.

Detalj iz Livarne hidravlične litine (foto Simovič)

Za ves del proizvodnih naprav v železarstvu, od koksarn, priprave vložka za proizvodnjo surovega železa, plavžev in jeklarskih proizvodnih agregatov lahko velja, da v zadnjih letih ne zasledimo več izjemno velikih dimenzij in proizvodnih zmogljivosti. Tudi pri Japoncih ne. Izjema je mogoče visoka peč v ZSSR v Čerepovcu, ki je še v gradnji in bo dajala dnevno proizvodnjo 12.600 ton surovega železa. V primerjavi s celotno mesečno proizvodnjo surovega železa v Slovenskih železarnah je to približno 61 %. Dvodnevna proizvodnja torej večja kot celomesečna v SZ.

Plavžarji se po svetu zadnje čase in tako tudi leta 1982 veliko ukvarjajo s prihranki koksja, ki ga skušajo nadomestiti z vpihovanjem premogovnega prahu. Doslej so že uspeli do injiciranja 50 do 60 kg na 1 tono proizvedenega surovega železa. Ponekod še kombinirajo premog z nafto, kjer jo pač imajo. Upajo, da bodo v prihodnje povečali količino premogovnega prahu do 100 kg na tono grodlja, za kar so poskusi že v teku. Posebno tam, kjer proizvajajo surovo železo za konvertorski postopek, skušajo doseči višjo temperaturo surovega železa ob prehodu tako, da bi v konvertorju lahko dodajali večje količine jeklenih odpadkov, kar pomeni proizvodnjo. To, da so povsod pri proizvodnji surovega železa vedno prisotna prizadevanja za zniževanje žvepla in drugih škodljivih spremljevalcev, itak vemo in ta prizadevanja so še v teku.

Pri direktni redukciji je več ali manj nespremenjeno stanje. Svetovne proizvodne zmogljivosti so približno petkrat večje kot proizvodnja in vendar grade še naprej nove naprave in uvajajo tudi nove postopke.

Dva nova pripravljena postopka sta na osnovi preмога kot reducenta. Posebno zanimiv je Korf-Voest, ki je preko direktne redukcije namenjen neposredni proizvodnji surovega železa – po cenejši poti. Prva industrijska naprava naj bi dala letno 60.000 ton. Sklepam, da je postopek namenjen deželam v razvoju.

Plazma še vedno buri duhove v železarstvu. Vemo, da gradi Voest večjo proizvodno enoto za proizvodnjo jekla. Švedi imajo v Hoforsu napravo na osnovi plazme, za proizvodnjo železove gobe. SKF na osnovi plazme pridobiva iz prahu filtrov električnih obločnih peči Zn, Cr, Ni ter Mo kot železove zlitine.

Za konvertorje sem že napisal, da naprav ne večajo in da si prizadevajo, da bi porabili kar največ jeklenih odpadkov. Kjer to ob investiciji še niso ugradili, so v teku dopolnitve za kar najbolj kontrolirano vodenje procesa s procesnim računalnikom.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Plaketa – priznanje,

ki ga je prejela naša

delovna organizaci-

ja za pokrovitelj-

stvo v okviru SOZD

Slovenske železar-

ne nad Slovensko

narodno osvobodil-

no udarno brigado

France Prešeren

Oblikovanje dela in študij časa

O metodi REFA smo v našem glasilu že pred leti obširneje pisali. To se je nekako odmaknilo času, pa tudi pozabi. Članek dopisnika iz Raven, ki ga priobčujemo, nam bo osvežil spomin na to, hkrati pa tudi vplival na razmišljanja, kako je to pri nas, v naši železarni.

Upam, da sodelavci, ki so opravili tečaje REFA, ne bodo užaljeni, ker nismo povprašali njih po aktualnosti te dejavnosti predvsem v današnjih razmerah gospodarjenja in prizadevanj za uveljavitev stabilizacijskih pogojev.

Vsekakor pa naj bo to izziv za razmišljanja o tem in tudi za kakšen članek v Železarnju. (op. ured.)

REFA ali kaj nas ovira pri delu

V Železarni Ravne smo po nekajletnem predahu lani in letos organizirali tečaj iz organizacije dela, ki nosi ime REFA. Gre za metodo oblikovanja dela in študija časa, ki ima že dolgo tradicijo v svetu in vrsto inačic; tudi v Železarni Ravne smo jo že uporabljali, ponekod

pa tudi izrabljali. S to metodo lahko povečamo storilnost in zmanjšamo stroške ob ustreznem oblikovanju dela in odpravljanju »jalovih« časov. Recepti za to so dani, izpeljava v praksi zahteva temeljito delo strokovnjakov, od vseh nas pa, da spoznamo njen namen in koristnost.

Nekaj vesti o železarski industriji v ZDA v letu 1982 in novic o razvoju naprav in tehnologije v svetu

(Nadaljevanje s 3. strani)

O Siemens Martinovih pečeh in procesu drugje ne pišejo ali zelo malo. Menda še največ pišemo pri nas, ker si prizadevamo, da bi se SM pečci znebili, kot so se jih zvečine že v industrijsko razvitih deželah. Ob tem sem se nehoti spomnil na že dokaj prileten ameriški avto Buick ki so ga imeli leta 1946 na Ministrstvu za industrijo in rudarstvo v Ljubljani. O njem mi je pravil njegov sofer, da še kar imenitno pelje, težava je le v tem, da porabi nekaj nad 30 litrov bencina na 100 km in da se rezervnih delov ne da lahko dobiti. No ja, saj imajo avtomobilisti vsako leto tudi pri nas še tekmo »veteranov«. – In še vedno vozijo ...

Električne peči ali bolje, oglejmo si še, kaj je novega pri električnih obločnih pečeh, ker pri drugih ni posebnih novosti. **Saj tudi pri teh ne, ker o vodohlapnih stenah in obokih smo že veliko brali in slišali.** (O tem razmišljamo in načrtujemo tudi v Železarni Store, op. ured.) Prizadevanja, da bi ob izlivu zadržali žlindro, so pripeljala do preboda na dnu peči. Dodatni gorilci za znižanje porabe električne energije so znani. Vse pa kaže, sklepam namreč po podatkih o novih pečeh, da ne grade več ekstremno velikih in za nad 200 tonske v zadnjem obdobju ne vem in jih tudi ne navajajo. Podatki tudi govore, da ne pretiravajo več z močjo transformatorja; npr. za 90 tonsko peč uporabijo transformator 60 MVA, kar smatramo za UHP in enako velja tudi za 90 MVA transformator pri 166 tonski peči.

Ponovna metalurgija ima vse širšo uporabo in so v rabi vsi znani in tudi že kombinirani sistemi. Za velik del kvalitet velja, da jih je možno odliti na napravah za neprekinjeno vlivanje samo po predhodni obdelavi v ponovci. **Med kvalitetnimi jekli nastopa nov pojem – posebno čista jekla.** Sicer nova opredelitev, vendar že kar močno razširjena zahteva naročnikov. **Brez ponovne metalurgije oziroma vakuumiranja je tako jeklo nedosegljiv cilj.**

Pri neprekinjenem vlišanju se sedaj večina znanih, pomembnih proizvajalcev ukvarja z gradnjo in uvajanjem horizontalnega vlišanja. Nekaj zgrajenih naprav je že vključenih v redno proizvodnjo. Vendar so skoraj vse naprave namenjene za vlivanje močno legiranih jekel in predvsem nerjavih kvalitet. Elektromagnetno mešanje med neprekinjenim vlišanjem ima vse širšo uporabo, saj izdatno vpliva na kvaliteto izdelkov. Avtomatizacija uravnavanja vseh vplivnih dejavnikov med vlišanjem je postala že običajna zahteva investitorjev, kar je seveda vezano na pogoje za možnost kontrole v vseh fazah vlišanja in delovanja naprave.

V valjarnah, kot sem omenil že prej tudi za topilniške naprave, ni več prisotna težnja za čim večje zmogljivosti in le malo za gradnjo novih obratov. **Investicije so namenjene predvsem modernizaciji obstoječih naprav.** Te osposobljajo za vodenje proizvodnje s procesnimi računalniki. Obstojče proge modernizirajo, da bi dale kvalitetnejše izdelke. Sorazmerno veliko vlagajo za kontrolo in čiščenje vložka ter za adjustiranje izdelkov. Pod tem pojmom so vključene tudi naprave za ravnanje, luščenje, brušenje in vlečenje valjarniških izdelkov, ki morajo biti pred odpremo tako toplotno obdelani, da so že pripravljene neposredno za nadaljnjo predelavo oziroma obdelavo. **Prihrane energije je tudi v valjarnah aktualno vprašanje, ki daje povod za marsikatero koristno naložbo.**

Zaključek

V Ameriki imajo imenitno informativno službo. V okviru te zbirajo podatke tudi o vseh dogajanjih v železarski industriji po celem svetu. Vsako leto opišejo v svoji strokovni reviji vse, kar smatrajo, da bo za njihove strokovnjake v železarstvu zanimivo in kar ocenjujejo, da je vredno vedeti. Mogoče niso vsi podatki zajeti prav iz zadnjega, pretečenega leta. Stari podatki pa to prav gotovo niso. Vse tudi ni uporabno za vsakogar. Mogoče tudi nisem povzel vsega, kar bi še koga zanimalo, zato sem že v uvodu zapisal, kje sem dobil glavni vir, iz katerega sem črpal. Skrajno prepričan sem pa, da ni napisano skoraj nič takega, kar ne bi bilo vredno prebrati. Iz tega, kar je napisano o razvoju, se da zaključiti, da pri nas v glavnem sledimo sodobnim dogajanjem v tehnologiji proizvodnje jekla. V opremljenosti, tj. pri proizvodnih napravah, avtomatizaciji in računalniškem vodenju tehnoloških procesov je treba pa še veliko modernizirati, da bi lahko rekli, da držimo korak s sodobno železarsko industrijo, razen v nekaj primerih v posameznih železarnah.

Milan Marolt

Tečaj vodi strokovnjak REFE tovariš Danilo Venc in je v prvi vrsti namenjen tehnologom, normircem, planerjem, vodjem in organizatorjem proizvodnje.

Da bi pomen REFE in težave pri njem uvajanju približali čim širšemu krogu delavcev, je nastal naslednji zapis iz razgovora s tremi udeleženci tega tečaja: Andrejem Kladnikom (21) iz TOZD pnevmatični stroji, Dragom Polancem (42) iz TOZD valjarna, oba sta tehnologa za oblikovanje dela in študij časa, in Jožetom Vošnerjem (41) iz TOZD kovačnica, samostojnim tehnologom. Pogovor je bil naravnani v smeri vtisov s tečaja, njegove upravičenosti in koristnosti za naše razmere ter o perspektivi REFE v Železarni Ravne.

Drago POLANC: V Valjarni že imata dva delavca opravljeno REFO in delata kot normirca (žal še vedno uporabljamo izraz »normirec«). Še vedno pa obstaja miselnost, da je pri tem delu in v samem tečaju REFA poudarek na normi. Norma sicer je del tega, bistvo pa je v oblikovanju dela in študija časa. Gre za krajšanje dodatnih časov, manj nepotrebne letanja, transporta, nepotrebne skladiščenja – torej dela je ogromno. Kako bomo vse to speljali v praksi, je odvisno predvsem od vodij oddelkov (zavist tu ne sme imeti prostora) in od teamskega dela. Tehnologu za študij dela bi morali omogočiti, da bi se v to poglabil. Ne moremo tudi mimo tega, da je pri delavcu pač tehnolog ali pa normirec kriv, če ni zelenega presejanja norm.

VOŠNER Jože: Ta tečaj nam je veliko dal. Tudi v kovačnici imamo preveč teh dodatnih (jalovih) časov. Material predolgo potuje, sedajni način transporta in skladiščenja je predolg. Omenil bi problem transporta materiala iz kovačnice v adjustažo. Ker nimamo tako organizirano, da bi potoval kos naravnost v peči za žarenje in od tam v adjustažo, gre najprej v adjustažo in se mora vracati.

V podobne tečaje bi morali vključiti tudi vodje obratov, vodje oddelkov. Vprašanje je, če bomo tehnologi in normirci kljub znanju in dobri volji uspeli brez podpore vodstvenih delavcev.

KLADNIK Andrej: Tečaja sem se udeležil med drugim tudi s tem namenom, da bi ugotovil, kako se najbolje dopolnjeva faktorja učinka delavca, kar je najtežje ugotoviti; prav gotovo pa tudi zaradi normiranja.

Zdaj bom skušal drugače speljati delo, da bi se časi skrajšali, ne da bi delavec moral garati. Poudarek na tečaju smo dali zmanjšanju dodatnih oz. jalovih časov.

Kako do uspeha?

POLANC Drago: Pri nas nameravamo izvesti reorganizacijo, o tem smo se pogovarjali tudi z našim ravnateljem. Načrtujemo poseben štab ljudi in prostorske premike. Pogoji za delo bodo, o rezultatih je pa še prehitro govoriti.

KLADNIK Andrej: V pnevmatskih strojih vidim veliko problemov. Imamo organizirano serijsko proizvodnjo in bi določene spremembe lahko povzročile zastoje. Tudi pri nas bi morali organizirati team za to delo. Dva sva sedaj nekaکو usposobljena, vendar pa ob rednem delu ne bova zmogla uvajati nove organizacije.

Menim, da v našem TOZD nismo pripravljeno veliko žrtvovali, da bi ustrezneje oblikovali delo.

VOŠNER Jože: Prvi, ki naj bi obvladal to metodo, je vodja oddelka. On lahko daje navodila ostalim in to je pot k izboljšanju; nadalje še delovodje, tehnologi in normirci.

KLADNIK Andrej: S to metodo moramo seznaniti slehernega, od neposrednega proizvajalca naprej. Delavci morajo videti pomen tega. Jaz sem normirec in vsi me bodo še naprej tako jemali: »Sicer je rekel, da ne bo za normo, a me bo sigurno priškrnil od zadaj...« Če bi bili vsi zainteresirani, mi bo že vseeno, ali so oni zgoraj za ali so proti, ker ne bi več potreboval podpore.

Nasprotujejo mi sicer še ne, vendar dajajo prednost novim izdelkom, kjer norme še niso postavljene, češ: »Tam me še tako ne more zašiti«.

Norme in osebni dohodek

KLADNIK Andrej: Mislim, da se REFA pri nas ni utrdila, ker je laže norme zategniti in s tem dvignes storilnost, ob tem pa ni pomembno, kaj je s transportom in ali je čas izdelave npr. 5 minut ali manj. Narobe je, da norma pri OD toliko pomeni, bolj bi morali biti vezani na dohodek. S tem bi se morali vsi za skupne cilje boriti. Morda bi kazalo poskusiti tako, da bi OD bili 60 % odvisni od dohodka TOZD in le 40 % od norme. Seveda bi morala biti organizacija dela na potrebni višini.

Delavci delajo, če je vse priskrbljeno; ko je to prepuščeno njim samim, je pa druga pesem.

POLANC Drago: Delavec s presežkom norme lahko zviša svoj OD za nekaj sto tisočakov. On to lahko dela 5 ali 10 let, potem pa imamo invalida. Vpliv norme na OD je prevelik.

Dodaten čas

POLANC Drago: Delavcem moramo dati spoznanje, da je bistvo te metode s čim manj dela in energije, ki je najdražja, čim več narediti. Vsako delovno mesto bi moralo biti časovno posneto in imeti določen dodatni čas. Pri dodatnem času je pomembno planiranje odmorov med delom, ker s tem preprečimo prevelike fizične napore in povečano storilnost. Ob napačno določenih dodatnih časih se lahko zgodi, da bomo dobili invalida ali pa lenuhe, ki dobro zaslužijo.

KLADNIK Andrej: Po enih podatkih delamo v Jugoslaviji povprečno 4,5 ure efektivno; predavatelj pa pravi, da delamo brez dodatnih časov pravzaprav 2,5 uri.

POLANC Drago: Mi več delamo kot 2,5–3 ure, vendar nesmoterterne poti niso delo. To je potrebno izboljšati.

Perspektive

VOŠNER Jože: Dosledno se moramo ravnati po tej metodi. Potrebovali bi center na nivoju DO, ki bi to delo usmerjal, nadziral in svetoval. Morali se bomo še dodatno izobraževati. Ponovno bomo imeli možnost v maju naslednje leto.

KLADNIK Andrej: Predavatelj je predlagal, da v to delo vključimo tudi študente, ki prihajajo na prakso. Prav tako naj bi to predstavljalo del pripravniške naloge. K sodelovanju moramo pritegniti tudi dr. Sušnika na področju medicine dela.

Samo ŠAVC, sociolog

Odločite se,
postanite
naš dopisnik

SREČANJE UPKOJENCEV ŽELEZARNE ŠTORE

(Nadaljevanje s 5. strani)

vem nekdanjem težkem delu in reorganizaciji bodočih sklicev oziroma srečanja upokojencev z aktivom. Dejal je: »Ker vas je po številu veliko, je takšno srečanje za delovno organizacijo težko izvedljivo vsako leto. Zato smo se dogovorili z organi upravljanja, da bo odslej vsak TOZD enkrat letno povabil svoje upokojence v svojo sredino, se z njimi pogovoril o tem in onem in jih obveščal o rezultatih svojega dela.« Odločitev je seveda na mestu in upokojenci jo pozdravljamo, samo če TOZD ne bodo nanjo pozabili.

Za tem se je govornik dotaknil težav, s katerimi se železarna srečuje v zaostrenih gospodarskih pogojih. Vendar se nekako prebijamo skozi težave, to pa prevsem z dobrim delom in dobrim gospodarjenjem, saj železarno kot celoto ne pestijo kakšne posebne finančne težave dolarskega porekla in se uspešno vključuje v mednarodno delitev dela, kar prinaša kolektivu dober prihodek in bodočnost. Zadovoljstvu pri tem se pridružujemo tudi mi, upokojenci, saj radi slišimo o dobrem poslovanju železarne, v kateri smo živeli in delali dvajset, trideset in več let.

Za govorniki je sledil kulturni del priveditve: najprej recital na temo NOV, za njim pa folklorna skupina iz Kopol, katera je še posebno navdušila gledalce s svojimi plesi in burno so ji ploskali. Za kulturnim programom so ob veselih zvokih glasne muzike pričele hitre strežnice in natakariji gostinske enote nositi na mize izdatna kosila in dobro vince, žal precej drago za upokojencev žep, toda, kdo naj bi se ji odrekal v tej pasji vročini, ob hudi žeji, ki je sušila grla. Zlasti še po dobrem kosilu, ki bi ga po kakovosti in okusu opravičeno uvrstili med najboljše.

Po kosilu je sledila prosta zabava, kot na vsaki priveditvi in mladi muzikantje ansambla Interval so dvignili na noge mlade in stare in zavrteli se, pa še kako! Zdaj so prišle na svoj račun mlade upokojenke Frida, Olga, Dragica in druge. Noben ples jim ni ušel, ker so bile nepogrešljive na plesišču zaradi premajhnega števila plesalk; bile so namreč v manjšini. »Danes se bom pa naplesala,« se je hvalila vsa prepotena Olga, bivša računovodkinja in že se je vrtela po plesišču z nekdanjim delovnim tovarišem.

Občasno je bila tudi pavza in takrat je zadonela pesem, lepa slovenska, vmes pa tudi kakšna dalmatinska, ki je še posebno pritegnila pozornost, saj imamo Slovenci radi dalmatinske pesmi. Sicer je bil izbor pesmi dokaj pester, saj je zato poskrbel naš Tonček, bivši šef obračunske, ki je poleg diriganja spravil v smeh vsakega opazovalca in pošteno smo se mu nasmejali. Le kdo se mu ne bi, ko pa je poln vragolij in humorja in prav prijetno je biti v njegovi družbi. To sem omenil kot potrditev, da se znamo mi, stari, veseliti in biti tudi zabavni, če so le pogoji za to.

Tako smo torej preživeli nepozaben dan med svojimi mlajšimi železarji. Ko smo se vračali domov, smo ponesli s seboj polno zahvale vsem tistim, ki so nam omogočili ogled nove tovarne, nas pogostili in nam priredili tako veličastno proslavo. Kdo ve, če se ni ob tem prenekateremu upokojencu utrnila grenka misel: »Morda sem se zadnjič srečal z aktivom železarne!«

Tajnikar Janez

V nadaljevanju je tov. Verbič dejal:

Tovarišice in tovariši!

Dovolite mi, da v imenu upravnega odbora DU Store vse najlepše pozdravim, predvsem pa vse bivše sodelavce, upokojence in upokojenke, ki živite izven območja našega društva. Ob tem si dovoljujem v imenu vseh upokojencev in upokojenk Železarne Store, da se iskreno zahvalim organizatorjem tega srečanja, ker so poskrbeli za prijetno snidenje, ogled nekaterih novih objektov podjetja ter seznanitev z novimi dosežki po našem odhodu iz podjetja. Aktivnim članom delovnega kolektiva želim sporočiti, da se čutimo še naprej del tega kolektiva in se veselimo vsakega uspeha ter smo zaskrbljeni ob težavah, ki jih spremljajo pri delu in poslovanju v tem, ne ravno zavirljivem gospodarskem položaju, v katerega smo zašli v naši družbi. Z vašimi uspehi, manj s problemi, smo največkrat seznanjeni po javnih sredstvih obveščanja in predvsem s ŠTORSKIM ŽELEZARJEM, ki ga žal dobivamo z zamudo in neredno, čeprav je to marsikomu edina vez s kolektivom, v katerem je delal. Vaši uspehi so tudi del naših, saj je vsakdo prispeval svoj delež k razvoju podjetja, večina nas v času, ko je bil položaj še težji kot je danes, v povojnih letih. Zato smo tem bolj prepričani da boste z dobrim delom, zavestjo in enotnostjo, kot je bila takrat, lahko prebrodili tudi sedanje težave, ki posledično močno vplivajo tudi na naše življenjske pogoje.

Naj izkoristim to priložnost, da se zahvalim delovnemu kolektivu železarne za odstopljeno stavbo na Lipi, kjer smo lahko, ponovno s pomočjo Železarne, Društva upokojencev Slovenije in prostovoljnimi delom nekaterih naših članov, uredili svoj dom. Naše društvo ima sedaj nekaj čez 600 članov, od tega pretežni del upokojencev železarne. Izven društva je na našem področju, ki vključuje KS Store, Svetina in Teharje, še okrog 200 upokojencev, katere vabim, da se nam pridružijo. Želimo tudi več sodelovanja s sosednjimi društvi zaradi boljšega dela in reševanja problemov!

Še enkrat lep pozdrav in hvala!

DEJALI SO ...

ZELIČ ALOJZ. Delavec iz Jeklarne. V pokoj je odšel šele leta 1980. To mu je že drugo srečanje. Čeprav mlad upokojenec, je kljub letom in težkim delovnim pogojem, ki jih je preživel v jeklarjni, zdrav in nasmejan. Zelo rad prihaja na srečanja v Železarno, je dejal in na tiho, ali lahko skoči pogledat tovarišice v obrat. Zakaj pa ne, sem mu dejal, vendar morava najprej zaključiti najin razgovor. Njegov hobi je bilo pesnikovanje in risanje. Danes, ko ima veliko več časa, pa je to vse opustil, ne da bi vedel za pravi vzrok. Vsak napredek v jeklarjni ga veseli in želi, da bi dosegli tudi vse tisto, kar imamo v načrtih.

GAJŠEK FRANC. Upokojenec iz Mehanske obdelave. Upokojen 1976. leta. Do sedaj je bil na vseh srečanjih in se jih z veseljem udeležuje. Pravi, da je to edini način, da se sreča s sodelavci in z njimi obuja spomine na preteklost, zve pa tudi, kakšna naj bi bila prihodnost kolektiva in obrata. Je še dobrega zdravja. Zato še pridno dela okoli hiše in tudi vikenda, kar mu je še posebej v zadovoljstvo.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Od zgoraj navzdol: Prihod upokojencev v Železarno Store II; Ogled Valjarne II; Pozdrav tov. Potrate, pred. sindikata Železarne Store-levo in predstavnika društva upokojencev tov. Verbič Mihe; Govor tov. Burnika, pred. KPO ZŠ

Na minule čase ponosen

V sončnem, skoraj prevročem popoldnevu, sva se oni dan, ko smo pri Vrunčevem domu na Svetini proslavljali Dan borca, pomenkovala kar tako z Ivanom Gražljom. Premalo časa za objanje spominov, za daljši klepet, ki bi naju popeljal nazaj v tiste nepozabne mlade dni, ko smo bili zdravi, polni volje in veselja.

Pa mi pravi kolega Janez, ta bo pravi. Glej, eden najstarejših, a toliko let že neboljen, dobesedno uklenjen v ortopedske pripomočke, vseeno pride na proslavo. Opiši ti njega. In beseda da besedo, pa sva se zmenila za pogovor.

Ivan Gražlj je naš star štorski znavec. Na svet je privekal 1920. leta na Vr-

(Nadaljevanje s 6. strani)

HRASTNIK FILIP. Iz Mehanične delavnice. Je bil med upokojenci verjetno najstarejši, tako po letih starosti kot po letih upokojitve. Upokojen je bil že leta 1954 kot orodjar v mehnični Štore I. Doslej se je udeležil vseh srečanj. Vesel je snidenja z bivšimi sodelavci. Potožil pa je, da je že osem let vdovec in marsikaj pogreša. Zdravje mu še kar streže in dela mu tudi ne manjka po hiši in okoli hiše. Vesel je napredka v Štorah in predvsem gradnje hale TOZD vzdrževanje. »Pa se je le premaknilo«, je dejal.

BELCER ALOJZ. Šofer iz Transporta. Saj ga vsi poznamo. Ko je bil še pri zdravju, je veliko prevozil, ne samo po Sloveniji, ampak tudi po Jugoslaviji, tudi čez mejo, če je bilo potrebno. Upokojil se je leta 1981. Glede zdravja, ja, še kar gre, le noge niso več tisto, kar so bile. Vendar moram veliko hoditi, kar mi je predpisal zdravnik. Sedaj ko je doma, kmetuje, najbolj pa je navezan na vinograd. Zaupal mi je, da letos dobro kaže; če le ne bo toče, pa bo vse dobro. Rad hodi na ta srečanja, saj je to poseben trenutek vsakega upokojenca. Želi, da bi ta srečanja ostala tradicionalna ne glede na obliko in čas.

TAJHMAISTER FRANC. Upokojen že leta 1972. Iz Mehanične delavnice Štore I. Varilec. Ko sem pristopil k njemu, sem ga zamenjal za kovača Pokelška. Pa mi ni nič zameril, le popravil me je in dejal da bi ga moral poznati če on mene po tolikih letih. »Pravo veselje je tole srečanje, je dejal, »in ne skoparim s pijačo«. Srečala sva se pred »šankom«, kjer je čakal na zajetno količino pijače. »Ja, zdrav sem, nič mi ne manjka in delam na sestrični kmetiji, na Blagovni. Pogoji dela so povsem drugačni, kot pa so bili, ko sem še jaz trgal hlače po varilnici po fabriki. Veliko je narejenega, predvsem za zboljšanje pogojev dela, pa tudi za varilce. Rad bi si ogledal stari del, saj sem od tam tudi šel v pokoj. Pa kdaj drugič. Na srečanja bom še prišel, dokler mi bo zdravje naklonjeno.«

ŠPES RUDOLF. Upokojenec iz TOZD transport. Upokojen 1964. leta. Z veseljem se je odzval vabilu kolektiva na srečanje upokojencev. »To so trenutki, ki osvetljujejo preteklost, čeprav ni bila rožnata. Mladi tega danes ne razumejo, če jim govoriš o takratnih razmerah še dolgo po vojni. Zdravje malo šepa, astma me daje in noge me bolijo. Pred štirimi leti me je kap in še danes čutim posledice. Kaj delam v prostem času? Čevljarim, saj sem izučen čevljar. Dela mi ne zmanjka, le materiala ni. Ljudje kar pridno nosijo čevlje v popravilo. Ob današnji draginji bo tega vedno več. Želim si še veliko

teh srečanj, da bo le zdravje. Ja, pa tudi napredka vam želim v tovarni.«

ŠKERC FRANC. Iz Livarne I. Upokojen že leta 1960. Star 79 let, drugi najstarejši današnjega srečanja. Na srečanje ga je pripeljala vnukinja, Natalija. Meni, da bi morala biti srečanja bolj pogosta, predvsem za »ta stare«, saj ne vemo, če bomo na naslednjem srečanju. »Vesel sem teh srečanj. Tudi na tvojega očeta se večkrat spomnim, saj sva delala skupaj v jedrarni cevne livarne. I. Takrat ni bilo malice, prostih nedelj in praznikov, na »siht« si moral priti, kot si vedel in znal. Danes je vse drugače, prav je tako, le več prizadevnosti bi moralo biti. Zdravje? Nič kaj prida, saj me je kap, ko sem bil vsega štiri mesece v penziji in še danes ni nič bolje. Delo doma? Še tu pa tam spletem kakšno košaro ali koš, če dobim vrbje, sam si ga ne morem dobiti; sicer pa po svojih močeh strežem bolni ženi.« Malo ga skrbi za kurivo za zimo; ugotavlja, da za letos še bo, vendar za drugo leto?

VERBIČ MIŠKO iz Valjarne I. Upokojen 1972. leta. Tudi žena je upokojenka Železarne Štore, vendar zaradi bolezni ni mogla priti. Vsako srečanje z upokojenci in bivšimi sodelavci je novo doživetje, saj je edini način, da srečaš prijatelja, sodelavca, saj smo raztreseni po vsej Sloveniji. Zdravje je še kar v redu. Še vedno je družbenopolitično aktiven, predvsem pa se posveča Društvu upokojencev Štore. Veliko so naredili in tudi načrti za letos niso majhni. Načrtujejo srečanje upokojencev, starih nad 80 let, izlet in razna športna srečanja, saj so aktivni v streljanju, šahu, balinanju in kegljanju. Pozdravlja predlog, naj bi bila srečanja v okviru TOZD in DS, ker bi tako bilo veliko več časa za ogled obrata in neposrednega razgovora z delavci, ki nadaljujejo naše delo. Pa tudi družabnosti bi bilo več; ne rečem, da jo sedaj v tej obliki ni, nas je pa vendarle preveč naenkrat skupaj.

PERPAR MARIJA. Upokojena že leta 1962. Nazadnje je delala v kuhinji. Že leta 1928 je začela delati v Šamotarni, kjer je bila zaposlena do 1949. leta. Nikoli ne bo pozabila težkih dni v Šamotarni, težkih delovnih pogojev, nizkih plač in izkoriščanja delavcev. Zardi tega je prav v Šamotarni bil leta 1935 štrajk. Vesela je teh srečanj, saj je bila med samimi šamotarkami. Vseh srečanj se ni udeležila, ker ji zdravje ni dopuščalo. Potožila je le nad odnosi do invalidov, ki niso najboljši. Doma gospodinji, prej je pazila še na vnuke in vnučkinje, zdaj pa zaradi bolnih nog tega ne zmore več.

(Gradivo in slike s srečanja upokojencev pripravili: Kavka Franc, Tajnikar Janez in Ščurek Božidar)

heh nad Teharji. Družina, starši so bili delavski, proletarci.

»Ja, doma sem iz revne družine. Že kmalu sem moral okusiti, kako težko je zaslužiti kos kruha. S petnajstimi leti sem že delal v peskokopu na Sv. Ani. Grenak je bil tisti zaslužen dinar, a kos kruha, pridobljen s svojimi žulji, toliko slajši. Toda že leta 1937 sem dobil službo v podjetju Rudnik in železarne Štore, to je danes naša železarna, v valjarni.

Starejši vedo, mladi ne. Tokrat so valjarji delali tudi v martinarni. Hala stare martinarne še stoji, Martinovo peč so ugasnili in porušili pred leti. No, pa se pogovorimo, kako so takrat delali. Ko so odšli dovolj ingotov v martinarni, se je cela posadka preselila v valjarno in proizvodno zvaljala.

Leta 1937 so postavili cevno livarno. Tu se bodo ulivale izredno iskane litoželezne cevi. Bil sem premeščen iz valjarne v cevno livarno, kjer sem bil do leta 1941. Po prihodu Nemcev so nas skoraj vse delavce premestili v Avstrijo, v Judenburg.«

Po vojni, leta 1945, se je Ivan vrnil domov in začel ponovno služiti kruh v naši železarni, in sicer v valjarni. Tu je bil na progi zankar. Delo težko, za gibčne in zdrave ljudi, pa vendar nevarno in zanimivo.

»Leta 1950 sem imel težko nesrečo. Pograbilo me je ploščato, seveda še začel je vlekle dobrih 12 m. Močno mi je poškodovalo hrbtnico. Zdravljenje je bilo mučno, dolgotrajno. Potem še prehlad. Posledice so danes dokaj očitne, močna invalidnost.«

Po nesreči, ko se je kolikor toliko opomogel, je delal kot tehtalec do leta 1966, ko ni šlo več in so ga invalidsko upokojili.

Ivan je bil kljub invalidnosti vseskozi, tudi pred nesrečo, aktiven na sindikalnem športnem in gasilskem področju. Bil je tudi organizator šahovske sekcije.

»Bil sem sindikalni blagajnik v športnem društvu Kovinar, imel sem vrsto nalog in obveznosti. Ljubil sem nogomet. Ja, takrat smo Štorovčani bili med boljšimi nogometnimi klubi v Sloveniji. Lepo je bilo potovati s kamioni na tekme v Trbovlje, v Lendavo, na Ravne in drugam. Tudi šah mi je vedno in mi še danes pomeni veliko. Ne smem pozabiti naših gasilcev, s katerimi sem tekmoval in preživel lepe trenutke.«

Ivan ima vrsto priznanj in diplom. Na minule čase je ponosen, veselo se nasmehe, ko obuja spomine. Z ženo sta sama v prijetnem stanovanju v stoplnici na Lipi. Sinovi in hčerka so vsi pri kruhu, vsi poročeni. Vnuka in vnučkinja mu na jesen življenja krajšajo čas. In tega je Ivan vesel. Vesel je mladosti in igravosti, tistega sproščenega življenja mladih.

»Vendar se z ženo težko prebija s pokojnino. Oba sva sladkorna bolnika, hrana mora biti malce drugačna, čeprav je skromna, vendar je vse izredno drago. Tudi stanovanje, čeprav je pozimi ogrevano, je dokaj drago. Zato mi res skoraj nič ne ostane od pokojnine.«

Pa se da živeti? »Seveda se da, ker se mora. Nisem zahteven, saj zaradi bolezni tudi ne morem biti. Vendar sem rad vesel in nič kaj rad ne pokažem tegobe vsakdanjega življenja ali bolečin bolezni.«

Tak je naš Ivan Gražlj. Čeprav ima mnogo prostega časa, ima tudi obveznosti, ki pa niso vedno najnujnejše, so pa. Rad šahira, veliko hodi in tudi med kolegi na kegljišču prebije kakšno uro.

Z Ivanom se je bilo res prijetno pogovarjati. Čeprav sva že oba tam, ko bi morala imeti dovolj časa za kramljanje, sva se le morala posloviti. Še vedno, čeprav si upokojen, imaš kakšno delo, neko obveznost.

Vlado Renčelj

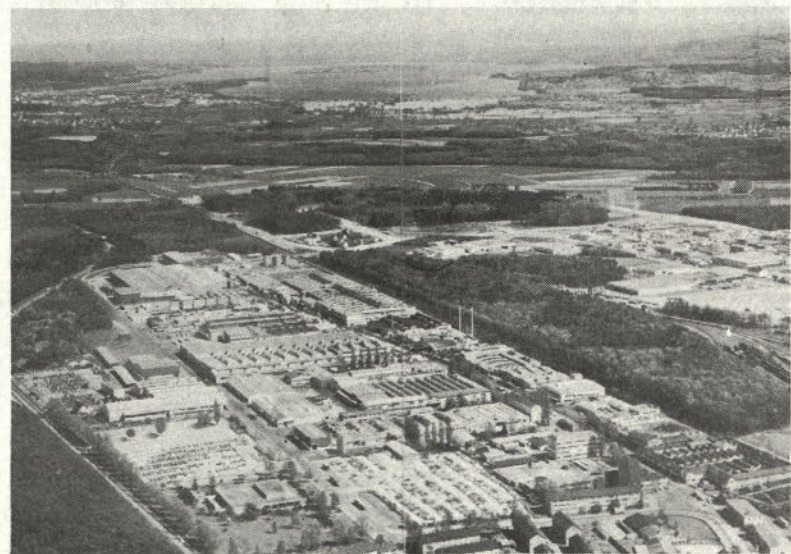
Videli smo mnogo zanimivega

V soboto, dne 4. junija 1983, ob 21.00 uri smo se z vlakom odpeljali v industrijsko mesto Singen ob Bodenskem jezeru v Zvezni republiki Nemčiji, štirje učenci SKIMC Štore, sicer pa štipendisti Železarne Štore.

Do mednarodnega sodelovanja prihaja na pobudo občinskega sindikalnega sveta Celje in zajema tudi gospodarsko, kulturno in športno področje. Tako so bili pri nas na praksi štirje mladi učenci kovinarskega poklica iz Sin-

gena, iz tovarne ALUSINGEN. Ti učenci so v času od 23. 5. do 4. 6. 1983 bili na delovni praksi v naši tovarni v TOZD mehanska obdelava. Stanovali so na domovih svojih vrstnikov, kjer so imeli tudi popolno oskrbo. Poleg rednega dela v MO smo učence seznanjali z delom in nalogami našega sindikata, z načinom samoupravljanja in z nalogami mladinske organizacije.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Pogled z gradu (688 m nadm. v.) na tovarno Alusingen z Bodenskim jezerom, Schwarzwaldom in povsem zgoraj slike, Švicarske alpe

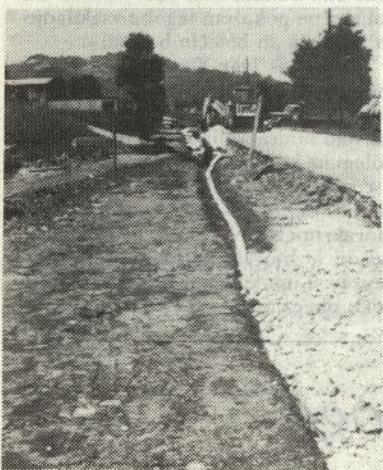
Dodatna objava slik

Objavljamo posnetke poteka rekonstrukcije cestnega odseka ceste na Lipo, spodaj, in ceste v Ogorevc, desno.

Obe komunalni pridobitvi sta bili gotovi in dani v promet za praznik občine Celje.

Rekonstrukcija ceste od križišča – Zdravstveni dom do ŠKIMC Štore, izkopi (foto Arzenšek)

Polaganje drenažnih cevi (foto Arzenšek)

Nasutje gramoza in utrjevanje (foto Arzenšek)

Asfaltiranje ceste – zaključna dela (foto Arzenšek)

Samoprispevek krajanov je premalo. Potrebna je tudi težka mehanizacija (foto Arzenšek)

Otvoritev ceste v Ogorevc (foto Pisanec)

Obravnavane inovacije

Komisija za gospodarjenje TOZD vzdrževanje je na 4. redni seji dne 23. 6. 1983 pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Inovacijski predlog tov. Majerja Jožeta, Kovačiča Darka in Primca Petra iz TOZD energetika št. 803, »Meritev temperature in rekonstrukcija regulacije na novi kalilni peči v mehanični delavnici Štore I«, se sprejme. Avtorjem pripada pavšalno plačilo.

2. Inovacijski predlog tov. Jazbeca Jožeta in Gajška Jožeta iz TOZD vzdrževanje št. 835, »Konstrukcija stiskalnice«, se sprejme. Avtorjema pripada pavšalno plačilo.

3. Za inovacijo skupine HP (delovodja tov. Gradič Leopold) iz TOZD vzdrževanje št. 424, »Naprava za krivljenje cevi«, se odobri izplačilo tretjega posebnega plačila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 57.371,60 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2 b.

Služba za inovacije

(Nadaljevanje s 7. strani)

V prostem času so si ogledali znamenitosti mesta Celja. Na dan mladosti so bili na Svetini, obiskali in ogledali so si Kumrovec, rojstno hišo tov. TITA, Olimje in Atomske toplice. Ogledali so si tudi eno najlepših alpskih dolin, Logarsko dolino.

Po končani praksi v naši železarni so se vrnili v domači kraj, v Singen. Z njimi na pot so odšli tudi štirje naši fantje, ki so jim vrnili obisk in odšli na prakso v njihovo podjetje Alusingen.

V času od 4. 6. do 18. 6. 1983 smo bili na praksi v njihovih učnih delavnicah. Stanovali smo v bližnjem motelu, kjer smo imeli vso oskrbo. Za praktično delo v njihovih učnih delavnicah smo kot izdelek morali izdelati kocko in podstavek iz aluminija. Pri delu so nas spremljali in dajali napotke mojstri, mentorji. Seznanjali so nas s praktičnim delom in poukom na njihovi srednji kovinarski šoli. Šola ima veliko strokovnih kabinetov, v katerih podajajo učno snov kovinarjem. Imeli smo priložnost sodelovati pri takšnem pouku, učni uri.

V prostem času smo bili s svojimi vrstniki na gradu Hohentwiel. Grad ima bogato zgodovinsko preteklost in je zanimiva turistična privlačnost. Bili smo tudi ob Bodenskem jezeru in slapovih

Rheine. Ogledali smo si prirodoslovni muzej v naravi in tudi druge zanimivosti mesta Singen. Dne 11. 6. 1983 je bil v Singenu Komorni pevski zbor iz Celja, ki je tako vrnil obisk njihovemu zboru Madrigalchoru.

V času 14-dnevnega bivanja in prakse v Singenu smo videli mnogo zanimivega; posebno se nam je vtisnil v spomin odnos do dela, spoštovanje dela, red in disciplina. Res, da je Alusingen tovarna, ki je podobna naši železarni, čeprav ima talilnice aluminija in valjarno, ki sta izredno prašna in umazana obrata; vendar sta snaga in skrb za človeka na izredno visoki ravni.

Bili smo tudi v klubu naših zdomcev in se pogovarjali o njihovem delu in življenju na tujem.

V soboto, 18. 6. 1983, smo se v večernih urah odpravili proti domu. Za zaključek lahko povem, da smo navezali dobre odnose z učenci v ZRN, primerjali smo lahko življenje pri nas in v Nemčiji, vsekakor pa smo s tem potovanjem pridobili nekaj življenjskih izkušenj glede delovnih navad, resnosti pri delu itn. Vendar smo imeli v štirinajstih dneh naše prakse premalo časa, da bi bolje spoznali njihov način življenja in dela, običaje ter si ogledali vse kulturne in zgodovinske znamenitosti mesta Singen in Bodenskega jezera.

Vasja Renčelj

STORSKI ŽELEZAR – Glasilo OZD Slovenske železarne ZELEZARNA ŠTORE – Izhaja dvakrat mesečno – Uredniški odbor: Gradišnik Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing. Kavka Franc, Renčelj Vlado, Kocman Vojko, Zelič Franc, ing. Verbič Stane – odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) – Tisk: AERO Celje – TOZD grafika – Rokopisov ne vračamo.